

Láda nemzetiszínű szalagokkal

A könyvek fertőtlenítése

öltözött emberek álltak és integettek, így tisztelték meg a „hazaérkezetteket”. Amikor láttam a repülőtéri fogadáson a díszőrséget, ugyanez jutott eszembe: hazaérkeztek.

Végül rám maradt egy rövid, összefoglaló tájékoztatás. Már a listáról kiderült, a visszaérkezett anyagban a legrégebbi kötet egy 1404-ből származó kódex, 22 db ősnymtatvány és több könyvészeti ritkaság, vagy neves tulajdonosi bejegyzésű, a XVI-XVIII. században nyomtatott könyv található (pl. bibliák, a középkor két nagy prédikátorának, Temesvári Pelbártnak és Laskai Osvátnak, valamint klasszikus latin szerzőknek a munkái).

Az állapotleírások összegzése alapján megtudtuk: 71 darab bőr-, 37 darab pergamen-, 18 darab papír-, 2 darab vászonborítású, 7 kötés nélküli, és egy darab regisztrálatlan kötet van a csoportban. Állapotuk szerint: 20 darab jó, 72 közepes és 44 nagyobb restaurálásra szorul. 20 kötetet kellett fertőtlenítenünk.

A mindössze másfél napig nálunk tartózkodó gyűjtemény konzerválása nem volt kis feladat számunkra.

Farkas Csilla
Könyv- és papírestaurátor,
OSZK

Nemzetközi bélyegkülönlegességek

Jankelovics Péter

A nemzetközi bélyegkiadásban is találkozhatunk a hazaiakhoz hasonló különlegességekkel. A perui focialabda alakú bélyeg már az alakjában is eltér az eddig megszokott formáktól, akárcsak a körfogazású és gyümölcsöket ábrázoló Oroszországból, vagy a teknősbéka formájú Új – Kaledóniából. A valódi Swarovski kristályokkal meghintett osztrák blokk gyűjtői értéke felbecsülhetetlen.

Az elmúlt év novemberében a svájci posta minden eddiginél szokatlanabb alapanyagot használt fel bélyegkiadásra: vékony

1. ábra

furnérlemez, amelyet tizennégy 120 éves fenyőfából nyertek. A vékony falemezre fehér színű nyomással vitték fel a bélyegképet (évgyűrűket), majd UV-fényben szárították. Az igényes és szokatlan bélyeg gyártása csúcstechnológiás nyomtatást és sok kézimunkát igényelt. A svájciaktól amúgy sem áll távol a különleges bélyegek kiadása, mert már 2000-ben előrukkoltak egy különlegesen hímzett ívvel. Ebben a csipkehímzés évszázados hagyományai egyesültek a modern ipari megoldásokkal. Egy Saurer Petamat típusú textilipari géppel kihímézték a bélyegíveket, amelyek alapanyaga fehér poliészter és kék szatén. A gép egyszerre 340 hímzőtűvel dolgozott, percenként és hímzőtűnként 200 öltést téve meg. A forgalomba került példányokat mind elkapodták, ma már szinte lehetetlen hozzájutni (1. ábra). A Magyar Posta már jóval korábban több alkalommal jelentetett meg csipkéket ábrázoló bélyegeket, de a svájciak alkotása ezeknél sokkal különlegesebb.

Véleményem szerint azok a bélyegek a legcsodálatosabbak, amelyek már nemcsak a szemünknek, hanem az orrunknak is kedvesek. A legelső illatosított papírra nyomtatott bélyegsorral a bhutáni posta állt elő még 1973-ban. A rózsailat haloványan még ma is érezhető rajtuk. Most már egyre több postaigazgatás a vásárlók és a gyűjtők nagy örömeire bocsát ki parfüm-, gyümölcs- és virággillatú bélyegeket. Ugyancsak a svájci posta 2001-ben (a Svájci Csokoládégyártók Szövetségének centenáriuma) jelentette meg a térhatású és csokoládéillatú bélyeget. Sajnos az enyvezése nem csokoládé ízű, de annyira élethű, hogy szinte kínálja magát a kóstolásra.

A fentebb említett bélyegcsodák viszonylag nagy számban kerültek kiadásra, forgalmi jellegükből kifolyólag, ezért szélesebb körben megtalálhatóak. Ugyanakkor a világ múze-

umaiban (így Budapesten is) féltve őriznek olyan példányokat – még a bélyegkiadás hőskorából származókat - amelyekből csak rendkívül kevésről tudunk. Az alábbiakban három ilyen mutatok be.

A világ legelső bélyegtervét *Sir Rowland Hill* készítette el. Bélyegábraként olyan témát

2. ábra.

keresett, amelyet a nagyközönség jól ismert és a hamisításnál az eltérés hamar feltűnt volna. Ezért választása az uralkodó *Viktória királynő* (1819–1901), *William Wyon* által készített emlékérmén lévő portréjára esett. Ez az arckép került az 1840-ben kiadott bélyegre, (a világon a legelsőre) amelyet színe miatt „*Black Penny*”-nek neveztek el (2. ábra). Mára igen kevés maradt belőle. Azóta minden angol bélyegen megtalálható

az uralkodó képmása, éppen ezért még mindig szigorúan tilos fordítva felragasztani őket. Ha ez mégis megtörténik, akkor a címmel komoly bírságot fizetett a Royal Mail.

A világ talán egyik legkülönösebb bélyege is szorosan kapcsolódik a „Black Penny”-hez. Az úgynevezett „*Mauritius-bélyeg*” egy elírásnak köszönheti a hírnevét: Post Paid helyett Post Office feliratot tartalmaz. A bélyegképen szintén Viktória királynő képe látható. Anglia kis gyarmatszigetén Mauritiuson történt 1848-ban, hogy a sziget kormányzója által rendezett báli meghívókhoz nem volt elegendő bélyege az ott működő postahivatalnak. Mivel már nem volt idejük Angliából újabb szállítmányt rendelni, ezért a felmerült probléma megoldására a sziget egyik órásmestere vállalta, hogy megrajzolja a bélyegeket. A rajz alapján a bélyeg elkészült. Évek múlva a gyűjtők fedezték fel, hogy a nagy igyekezetben a Post Paid felirat helyett Post Office került a bélyegre. Összesen 24 ilyen bélyegről tudunk. Az ilyen tévnyomatok mindig nagyon értékesek ezért a „Mauritius bélyeg” némileg hasonlít a mi „Kőbánya levelünkre”.

Magyarországon 2004-ben jelentek meg az első személyes bélyegek, külföldi mintára. De nem is gondolnánk, hogy **a világ első személyes bélyege már 1860-ban** elkészült New-Brunswickban. *Charles Connel* postamester rendkívül hiú emberként nem áttallott a saját arcképével ellátott bélyegeket nyomtatni. A városka a mai Kanada területén található, ám a XIX. században Anglia része volt, így a „Black Penny”-ről jól ismert Viktória királynő portréjának kellett volna a bélyegeken szerepelni. Az ötcentes névértékű Connel-féle bélyegekből hatalmas botrány kerekedett és az önimádó postamestert azonnal menesztették és a bélyegek nem kerültek forgalomba. A postamester a lányára

hagyta az elkészült bélyegíveket, akitől a világ számos kiállításába került belőlük.

Az ismertetett bélyegcsodák budapesti Bélyegmúzeumban megtekinthetők. Nemrég új tárlatok kerültek elhelyezésre. Remélem sikerült kedvet csinálnom egy látogatásra.

Felhasznált irodalom

- *Halász Alexandra*: Különleges ritkaságok, Postás 2005 december 20.
- Különböző Internet források: www.posta.hu, www.belyegmuzeum.hu

Szakirodalmi csemegék az elmúlt századokból

Tallózás folyóiratokban

19. rész

A száz évvel ezelőtti magyar papíripart bemutató statisztikák után a száz évvel ezelőtti miniszteriális világba nézhetünk bele ízelítőként a következő cikk jóvoltából és láthatunk egy kis magyar érdekegyeztetést a régi időkben:

A magyar gyáriparosok országos szövetsége és a földmivelésügyi miniszter.

A gyáriparosok országos szövetsége február 12-én tartotta meg ez ideig (második) rendes közgyűlését. Az igazgató választmány ez alkalommal előterjesztett beszámoló jelentéséből bennünket az a rész érdekel, mely a cellulóz és papírgyárak anyagbeszerzésével foglalkozik és a mely panaszt emel a földmivelésügyi miniszter, mint a kincstári erdők legfelsőbb intézője ellen. A jelentés a következő sérelmeket sorolja fel:

A szövetség felterjesztést intézett a földmivelésügyi miniszter úrhoz, azzal a

kérelemmel, hogy tegye lehetővé a papír- és papíryanagygyáraknak a nyersanyagok az eddiginél könnyebb módon és nagyobb mérvben való beszerzését. Ez idő szerint ugyanis a legtöbb papírt cellulózából gyártják, melyben a nyersanyagot a lúccs és jegegyefenyő szolgáltatja. Fontos érdeke tehát a papírgyártásnak, hogy elég és elég olcsó nyersanyag álljon rendelkezésére: már pedig a legtöbb papír- és papíryanagygyár olyan vidéken van, melynek környékén kincstári erdők terülnek el, azoknak fáját vágásonként, nyilvános árverések alkalmával rendszerint a fakereskedők veszik meg az összes eladásra kerülő fát, melyet aztán a papírgyáraknak tőlük kell megvásárolni, természetesen drágábban. Úgy de a papírgyárak csak a 29 cm-nél vékonyabb fát használhatják, ilyen pedig aránylag kevés van az eladásra kerülő vágásokban, a papírgyárak tehát nagy kockázatot vállalnak magukra, amikor az ilyen egész vágásokat megvásárolják s a dolog vége rendszeren mégis csak az, hogy kénytelenek